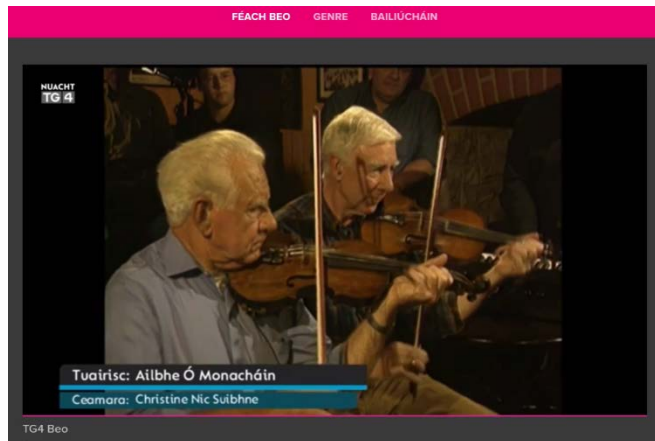

Ben Lennon

Ceist 1

Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuirisc faoin bhfidléir clúiteach, Ben Lennon, a fuair bás. Gan féachaint ar an mír fós, an féidir leat féin agus an duine in aice leat Gaeilge a chur ar na focail agus ar na frásaí seo a bheidh le cloisteáil inti?

1. homage, respect _____
2. widely _____
3. generously _____
4. rustic fiddle music _____
5. the fiddling tradition _____
6. more than fifty _____
7. folklore _____
8. under the influence _____
9. he's one of a kind _____
10. he was moved by _____
11. loyally _____

Anois, féachaigí ar an tuairisc le feiceáil an gcuideoidh sé sin libh.

Ceist 2

Féach ar na tréithe pearsantachta thíos a luadh sa mhír chun cur síos a dhéanamh ar Ben Lennon. An bhfuil siad ar eolas agat?

- cairdiúil
 - tuisceanach
 - ceolmhar
 - álainn
 - greannmhar
1. Cuir leis an liosta thuas anois trí sheisiún tobsmaointeoireachta a bheith agat leis an duine in aice leat.
 2. Déanaigí cur síos dá chéile ar dhaoine áirithe a bhfuil aithne agat orthu.

Ceist 3 Féach ar an mír faoi dhó. Cad a bhí le rá ag na daoine seo faoi Ben Lennon?

Ailbhe Ó Monacháin
Marcas Ó Murchú
Oisín Mac Diarmada
Mary Bergin

Ceist 4 ‘...Ba as...’ agus ‘...ba dhuine...’

An chopail

Athscríobh na habairtí thíos san aimsir chaite:

Is duine cairdiúil é.
Ní ceoltóir rómhaith é.
An meicneoir é?
Is iad sin na haisteoirí.
An í Máire an múinteoir?
Is iontach an t-amhrán é sin.
Ní fios cá bhfuil sé.
Is as an Ghearmáin an bhean.

Ceist 5 Féach ar an tuairisc arís agus aimsigh gach sampla den aimsir chaite a chloiseann tú inti.

Ceist 6 Pléigh na ceisteanna seo le do ghrúpa:

1. An bhfuil dúil agat i gceol traidisiúnta na hÉireann? Cén fáth?
2. Cén tábhacht atá ag an gceol i do shaol?
3. Conas atá ceoltóirí ag dul i ngleic leis an gcosc atá ar gach tionól poiblí de bharr an choróinvíris?

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1

1. homage, respect	<i>ómós</i>
2. widely	<i>go forleathan</i>
3. generously	<i>go fial</i>
4. rustic fiddle music	<i>ceol tíriúil fidle</i>
5. the fiddling tradition	<i>traidisiún na fídléireachta</i>
6. more than fifty	<i>corradh agus caoga</i>
7. folklore	<i>seanchas</i>
8. under the influence	<i>faoi anáil</i>
9. he's one of a kind	<i>ní bheidh a leithéid arís ann</i>
10. he was moved by	<i>ba mhór aige</i>
11. loyally	<i>go dílis</i>

Ceist 2

Seo thíos roinnt tréithe:

cairdiúil – friendly
tuisceanach – compassionate, considerate
ceolmhar – musical
álainn – beautiful
greannmhar – funny
uaillmhianach – ambitious
leithleach – selfish
sotalach – arrogant
fial – generous
ceandána – headstrong
sprionlaithe – mean, stingy
teasaí – hot-tempered
deisbhéalach – eloquent

Ceist 3

Cuir an mhír ar siúl faoi dhó agus tabhair deis do gach beirt na freagraí a phlé le chéile.

Ceist 4

Is duine cairdiúil é.
Ba dhuine cairdiúil é.
Ní ceoltóir rómhaith é.
Níor cheoltóir rómhaith é.
An meicneoir é?
Ar mheicneoir é?
Is iad sin na haisteoirí.
Ba iad sin na haisteoirí.
An í Máire an múinteoir?
Arbh í Máire an múinteoir?
Is iontach an t-amhrán é sin.
B'iontach an t-amhrán é sin.
Ní fios cá bhfuil sé.
Níorbh fhios cá raibh sé.
Is as an Ghearmáin an bhean.
Ba as an Ghearmáin an bhean.

Ceist 5

Tabhair an script do na foghlaimeoirí agus iarr orthu na samplaí a mharcáil uirthi mar tá a lán samplaí ann.

- a fuair x 2

- dúirt x 3
- roinn x 3
- ar bhuail
- ba as
- ónar thóg
- choinnigh x 2
- ba dhuine
- thug
- go raibh
- tháinig
- d'éist
- bhí x 11
- chuala
- ba ea
- Ba mhór
- a raibh

Ceist 6

Is féidir na foghlaimoirí a chur ag plé na gceisteanna seo i ngrúpaí de thiúr nó de cheathrar.

Siún Nic Gearailt

Tá ómós léirithe go forleathan don bhfidléir Ben Lennon as Contae Liatroma a fuair bás inné. Dúirt ceoltóirí éagsúla inniu gur fear é a roinn a chuid ceoil agus eolais go fial le gach duine ar bhuail sé leis.

Ailbhe Ó Monacháin

Ceol tíriúil fidle ó Ben Lennon Chontae Liatroma a fuair bás inné. Ba as Coillte Clochair Ben Lennon, ceantar ónar thóg sé agus a choinnigh sé an ceol i rith a shaoil.

Marcas Ó Murchú, Fliúiteadóir

Ba dhuine iontach lárnach é Ben Lennon i dtraidisiún na fídléireachta i dtuaisceart Liatroma, in iarthar Fhear Manach agus i ndeisceart Dhún na nGall. Thug sé leis traidisiún saibhir na fídléireachta agus an tseanchais ó na seanfhidléirí. Dúirt sé liom go raibh corradh agus caoga duine ina gcónaí sa cheantar a dtiocfadh leat dul ar cuairt acu agus seanchas agus fídléireacht a fhoghlaim uathu agus é óg. Agus, choinnigh sé é sin beo.

Ailbhe Ó Monacháin

Agus deir fidléirí Chontae Shligigh nach faoi anáil Liatroma amháin a tháinig Ben. D'éist sé le taifid de na máistrí móra mar Michael Coleman agus James Morrison.

Oisín Mac Diarmada, Fidléir

Bhí pearsantacht iontach ag Ben, bhí *presence*¹ mór aige. Agus, chuala mé féin ceol Ben den chéad uair ar an albam álainn sin *Dog Big Dog Little*. Agus ina dhiaidh sin, bhí mé mar dhalta óg ina rang ag Scoil Samhraidh Joe Mooney i nDroim Seanbhó sna nóchaidí agus múinteoir iontach ba ea é Ben. Agus an phearsantacht a bhí aige, bhí sé chomh cairdiúil agus bhí sé chomh tuisceanach mar mhúinteoir.

Ailbhe Ó Monacháin

Agus roinn sé an tuiscint sin ag scoilteacha samhraidh ó Liatroim go Contae an Chláir agus le linn cuairteanna chuig an Spidéal i gConamara.

Mary Bergin, Feadógaí Stáin

Duine ceolmhar, álainn, cairdiúil, greannmhar a bhí ann agus bhí sé i gcónaí sásta a chuid ceoil a roinnt le gach uile dhuine. Is cuimhin liomsa go maith na seisiúin agus an chraic a bhí againn sa Spidéal anseo i dTigh Hughes an samhradh a bhí sé féin agus a bhean chéile Patsy anseo. Ní bheidh a leithéid ann arís.

Ba mhór aige a ghradam saoil ó TG4 in 2011, mar a dúirt an stáisiún féin – do cheoltóir a raibh tionchar domhain aige ar shaol an cheoil agus a bhí sásta i gcónaí é a chur chun cinn go dílis fial.

Ailbhe Ó Monacháin, Nuacht TG4.

¹ *teacht i láthair* an leagan Gaeilge